

«فرهیختگان» در گفت‌وگوهایی با مدیران شرکت‌های دانش‌بنیان وعده اخیر وزیر نفت را بررسی کرده است

حمایت کلامی یا عملی؟

زهرا فریدزادگان

روزنامه‌نگار

با ایجاد معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری از سال ۸۵، بحث حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان به صورت جدی‌تری دنبال و ساماندهی امور فناوری کشور، ارتباط دانشگاه و صنعت و امور نخبگان به این معاونت واگذار شد. سال ۹۲، ستادی در زیرمجموعه معاونت علمی و فناوری با عنوان ستاد نفت، گاز و زغال سنگ ایجاد شد که قرار بود در کنار ستاد بهینه‌سازی انرژی و محیط‌زیست، به گسترش همکاری‌ها میان معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و صنعت نفت منجر شود. فعالیت ستاد نفت، گاز و زغال سنگ تا سال ۹۶ ادامه داشت تا اینکه با توجه به ضرورت چابک‌سازی و نگاه کلان به حوزه‌های فناوری در شهرپورماه سال ۹۶ ستاد نفت، گاز و زغال سنگ با ستاد انرژی‌های تجدیدپذیر و ستاد بهینه‌سازی انرژی و محیط‌زیست ادغام شد و ستاد جدیدی با عنوان ستاد توسعه فناوری حوزه انرژی تشکیل شد. به این ترتیب توسعه زیست‌بوم علم، فناوری و نوآوری در حوزه انرژی کشور و همچنین توسعه اقتصاد دانش‌بنیان در دستور کار این ستاد قرار گرفت.

یکی از حوزه‌های مهم و چه بسا مهم‌ترین بخش انرژی در کشور، حوزه نفت، گاز و پتروشیمی است. ذخایر نفت قطعی ایران بیش از ۱۷۰ میلیارد بشکه برآورد شده است. این میزان ذخایر نفتی که ایران را در جایگاه چهارم جهان از نظر برخورداری از نفت قرار داده است، نشان‌دهنده اهمیت این بهره‌بردارانی بهینه و درست از این ذخایر خدادادی است. در این راستا از سال ۸۵ تاکنون و پس از ایجاد معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و تشکیل ستاد توسعه فناوری حوزه انرژی، سیاستگذاران این بخش به ضرورت ورود شرکت‌های دانش‌بنیان به حوزه نفت و گاز به منظور بهره‌وری بیشتر و تولید محصولات و تجهیزات با تکنولوژی‌های فناورانه و هایتک پی برده‌اند. همان‌طور که پیش از این در گزارش‌های مختلفی در همین روزنامه ذکر شده است، درحال حاضر بیش از ۳۵۰ شرکت دانش‌بنیان در حوزه ماشین‌آلات و تجهیزات

پیشرفته صنعت نفت و گاز فعالیت می‌کنند که اگرچه سهم آنها در این صنعت چندان زیاد نیست، اما بی‌تردید درصورت حمایت از این شرکت‌ها، درصد داخلی‌سازی و بومی‌سازی تجهیزات صنعت نفت و گاز و در نتیجه بی‌نیازی کشور به واردات افزایش می‌یابد.

عده وزیر نفت

بیژن زنگنه، وزیر نفت به‌تازگی اعلام کرده است که درصورت تامین نیازهای صنعت نفت از سوی شرکت‌های دانش‌بنیان، ممنوعیت واردات اعلام می‌شود. به این معنا که اگر شرکت دانش‌بنیانی نیاز صنعت نفت و گاز کشور را برطرف کند، خرید خارجی آن بخش ممنوع می‌شود. وی همچنین وعده داده است که برنامه‌های زیادی در حوزه حمایت از استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های دانش‌بنیان در وزارت نفت در دست اجرا دارد که درصورت تحقق آن مسیر شکوفایی این شرکت‌ها هموار می‌شود. به گفته وی قرار است صندوقی با عنوان «صندوق پژوهش و فناوری» با هدف حمایت از شرکت‌ها و استارت‌آپ‌های حوزه نفت شهرک

علم و فناوری ری راه‌اندازی شود تا شاهد نوآوری و شکوفایی شرکت‌ها و استارت‌آپ‌ها باشیم. طبق آمار ارائه شده از سوی انجمن سازندگان تجهیزات صنعت نفت درحال حاضر حدود ۹۰ درصد تجهیزات صنایع پایین‌دستی صنعت نفت از قبیل مخازن ذخیره، تحت فشار، میدل‌های حرارتی، رآکتورها و برج‌ها در ایران قابلیت ساخت دارد، این توانمندی در ساخت تجهیزات صنایع بالادستی صنعت نفت مانند شیر سرچاهی و... تا ۶۰ درصد برآورد شده است. وزیر نفت از راه‌اندازی یک پارک فناوری در منطقه «ری» خبر داده که قرار است شرکت‌های دانش‌بنیان و استارت‌آپ‌های فعال در حوزه‌های مرتبط با صنعت نفت و گاز در این پارک مستقر شوند. وسعت این شهرک، بیش از ۲۵ هکتار است. قرار است در این پارک منتورهایی برای کمک به استارت‌آپ‌ها مستقر شوند تا به این شرکت‌ها مشاوره‌های لازم را در حوزه بازار این صنعت ارائه دهند.

برای شکوفایی و رشد شرکت‌های دانش‌بنیان و رسیدن به مرحله تولید و بی‌نیازی به واردات محصولات این صنعت از خارج از کشور حمایت یک ارگان یا نهاد کافی نیست بلکه همه نهادها باید در مسیر تسهیل فعالیت دانش‌بنیان‌ها حرکت کنند

دریافت کنند.

استاندارد (API American petroleum institute) از سوی انجمن نفت آمریکا تدوین شده و استانداردهای صنعت نفت و گاز سراسر جهان را ارائه می‌دهد. تدوین این استانداردها کمک شایانی به صنعت نفت و گاز در جهت کسب رضایت مصرف‌کنندگان و تولید و اختراع محصولات باکیفیت و ارائه خدمات مطلوب کرده است. لذا تجهیزاتی که برای استفاده در صنعت نفت ساخته می‌شود باید پیش از به‌کارگیری آن، استانداردهای API را دریافت کنند. این درحالی است که ارسال تجهیزاتی که در ایران ساخته می‌شود، به خارج از کشور برای دریافت استانداردهای API، مشمول هزینه‌های سنگینی می‌شود. طبق گفته مشاور معاون علمی و فناوری ریاست جمهوری، اکنون این معاونت بخشی از هزینه‌های ارسال تجهیزات صنعت نفت و گاز را که توسط شرکت‌های دانش‌بنیان تولید می‌شود، پرداخت می‌کند، اما این میزان کمک، به واقع کافی

نیست و در شرایطی که وزیر نفت بر اهمیت حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان تاکید کرده، ضروری است راهکارهای پیشنهادشده به این منظور، عملیاتی شود.

حذف بروکراسی‌های اداری همان ارائه تسهیلات است

به گفته مشاور معاون علمی و فناوری ریاست جمهوری آنچه در این میان به‌عنوان یک چالش مطرح می‌شود این است که حتی درصورتی که تجهیزات ساخته شده تاییدیه‌های استاندارد API را دریافت کند، باز هم در معرض بروکراسی‌های اداری و سختگیری‌های ارگانی قرار گرفته و همچنان با موانع جدی در مسیر بومی‌سازی فناوری‌های صنعت نفت و گاز مواجه می‌شود. اینجاست که نقش سایر ارگان‌ها و همکاری آنها با شرکت‌های دانش‌بنیان پررنگ می‌شود و تعامل و همکاری آنها با معاونت علمی و فناوری می‌تواند مسیر حرکت شرکت‌های دانش‌بنیان در صنعت نفت و گاز را هموار کند. وی معتقد است که منظور از ارائه تسهیلات، حمایت‌های مادی نیست بلکه اگر هر

درحال حاضر به دلیل اعمال تحریم‌ها امکان ارسال قطعه به خارج از کشور و گرفتن تاییدیه استاندارد وجود ندارد، اما این ظرفیت در مراکز دانش‌بنیان وجود دارد که تمامی مراحل طراحی و مهندسی تا ساخت و نصب در داخل کشور امکان‌پذیر است

دیدگاه

ابزاری به نام جنبش دانشجویی!

بهر روز کلمات

فعال سابق دانشجویی

اگر با تسامح، فعالیت تشکل‌ها و گروه‌های مختلف دانشجویی در سطح دانشگاه‌های کشور را به‌عنوان یک جنبش بپذیریم؛ متأسفانه باید گفت این جنبش نتوانسته به سمت اهداف خود حرکت کند و میزان الحراهای از جامعه باشد. جنبش دانشجویی به‌عنوان نماینده بیدار، آگاه و صاحب دانش از جنبش‌های اجتماعی فعال در سطح جامعه درحال حاضر نسبتی با جامعه، انتظارات و دردهای آن ندارد و سردرگم در پی واکنش نشان دادن به حوادث و اتفاقاتی است که در جامعه رخ می‌دهد.

این مساله از این موضوع نشأت می‌گیرد که جنبش دانشجویی، فقط از عنوان «دانشگاه» و «دانشجو» برای معرفی خود استفاده می‌کند و متأسفانه در ارتباط با جامعه و مسائل آن بهره‌ای از علم، کتاب و دانش آکادمیک نبرده است و به‌شدت سیاست‌زده عمل می‌کند. درواقع درحال حاضر فعالان جنبش دانشجویی، فعالان سیاسی و اجتماعی‌ای هستند که برحسب اتفاق در این دوره از زمان در دانشگاه حضور دارند. بنابراین هرکدام از پاره‌های این کشتی در هم شکسته‌نماینده‌گی فعال یک گروه سیاسی را در دانشگاه عهده‌دار شده است یا در مستقل‌ترین حالت نگاهی نزدیک به یک گروه خاص را دنبال می‌کنند و این وضعیت نمی‌گذارد در بسیاری از مواقع گروه‌های دانشجویی در برابر رخدادهایی اجتماعی و سیاسی- نظری مستقل و علمی براساس منافع ملی و اسلامی داشته باشند.

مساله علمی نبودن و عدم استقلال موجب شده که تشکل‌های دانشجویی در دانشگاه‌ها با بحران اعضا روبه‌رو شوند، به‌طوری که در دیدار رضائی سال ۱۳۹۴ رهبر معظم انقلاب از تشکل‌های دانشجویی به‌عنوان یک «اقلیت دانشجویی» نام می‌بردند و راه‌های جذب بدنه دانشجویی را در مهم‌ترین جلسه دانشجویی سال به دانشجویان عصر جدید آموزش می‌دهند!

دولت‌ها همواره در پی همراه کردن دانشگاه و دانشگاهیان با خود بوده و سعی در اعمال نفوذ در دانشگاه‌ها و تشکل‌های دانشجویی داشته‌اند و حتی در این راه از هیچ تلاشی برای ایجاد تشکل‌های دولت‌ساخته یا همراه کردن تشکل‌ها با سیاست‌های خود فروگذاری نکرده‌اند. از نمونه‌های بارز این تلاش‌ها می‌توان به اعمال نفوذ دولت اصلاحات در «دفتر تحکیم وحدت»، تلاش دولت سازندگی در ایجاد «انجمن‌های اسلامی دانشجویی» در مقابل انجمن‌های اسلامی دانشجویان و سایر تشکل‌های منتقد و اخیراً تلاش دولت تدبیر و امید برای ایجاد تشکلی به نام «تاداه» اشاره کرد. اگرچه جنبش دانشجویی نسبت به اقدامات دولت و جریان‌های سیاسی باید موضع‌گیری داشته باشد و آنها را به نقد جدی بکشد، اما در این میان باید نگاه و عملکردش منافع ملی و اسلامی باشد، نه منافع گروه‌ها و دولت‌ها که از جنبش دانشجویی به‌عنوان یک ابزار بهره می‌برند. مساله دیگری که باعث شده سکه جنبش دانشجویی نسبت به سال‌های گذشته کمتر رونق داشته باشد، عدم جذب نخبگان در تشکل‌های دانشجویی و شنیدن نظرات آنهاست. بخش عمده‌ای از نخبگان دانشگاهی فعالیت در تشکل‌های دانشجویی را کم‌اثر یا بی‌اثر می‌دانند یا به‌شدت با آن مخالفند. درواقع بنابر نظر ساموئل هانتینگتون در کتاب «سماان سیاسی در جوامع دستخوش دگرگونی» وقتی نوسازی اتفاق می‌افتد و قشر تحصیلکرده افزایش می‌یابد، باید نخبگان را جذب کرد و از مشارکت آنها بهره برد، در غیر این صورت مخالفان متعددی پیدا می‌شود. اگر بپذیریم فضای دانشگاهی کشور درحال تحول است و با افزایش قشر تحصیلکرده در جامعه روبه‌رو هستیم، بنابراین باید نخبگان را به سوی مشارکت‌های اجتماعی و نقش‌آفرینی سوق داد و آنها را از کنج عزلت و گوشه‌گیری بیرون آورد تا بتوان از درون دانشگاه، جامعه را ساخت. در غیر این صورت تشکل‌های دانشجویی در بهترین حالت به محفل و ابزاری برای فرصت‌طلبان سیاسی، آفاده‌هایی که نیاز به ساخت رزمه برای آینده سیاسی خود دارند و جماعتی کم‌مایه تبدیل خواهد شد که نه‌تنها به فکر ساختن جامعه خویش نخواهند بود بلکه دروازه‌های دانشگاه‌ها و تشکل‌ها را برای سودجویی گروه‌های سیاسی و دولت‌ها باز می‌کنند تا از قبل بهره بسیاری که آنان از دانشگاه‌ها جهت رسیدن به اهداف خود می‌برند، اینها نیز نانی ببرند و در این میان، آنهاپی که با نیت پاک و برای خدمت وارد تشکل‌های دانشجویی شده‌اند، سرخورده خواهند شد. مسلماً اگر بخواهیم جنبش دانشجویی را از حالت رخوت و خمیدگی نجات دهیم، نیاز به یک نقشه راه خواهد بود که خارج از حوصله این مقاله است، اما عمل به توصیه رهبر معظم انقلاب در دیدار رضائی سال ۱۳۹۴ به دانشجویان به‌عنوان یک نسخه شفابخش می‌تواند جریان دانشجویی را پویاتر و فعال‌تر کند؛ کار عمقی روی معارف اسلامی و پرهیز از سطحی‌نگری، جذب بدنه دانشجویی با روش صحیح و فهم واقعیات کشور مبتنی بر آرمان‌های انقلاب.

اسامی رشته‌های جدید پذیرش بدون آزمون دانشگاه‌ها اعلام شد

فهرست رشته‌های جدید برای پذیرش بدون آزمون دانشگاه‌ها در سال ۹۸ توسط سازمان سنجش آموزش کشور منتشر شد. این رشته‌های جدید برای مرحله تعدید پذیرش در دوره‌های تحصیلی صرفاً با سوابق تحصیلی دوره‌های روزانه، نوبت دوم (شبانه)، پیام‌نور، غیرانتفاعی، مجازی و پردیس خودگردان دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی در آزمون سراسری سال ۱۳۹۸ است. داوطلبان پذیرش بدون آزمون در این دوره‌ها تا ۳۰ دی‌ماه امسال می‌توانند با مراجعه به دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی برای ثبت‌نام اقدام کنند. داوطلبانی که پیش از اعلام رشته‌های جدید به دانشگاه‌ها مراجعه و ثبت‌نام کرده‌اند، می‌توانند برای نام‌نویسی در رشته‌های جدید به دانشگاه محل ثبت‌نام مراجعه کرده‌اند. همچنین برای ثبت‌نام در رشته‌های جدید باید از رشته قبلی انصراف داده و مجدداً ثبت‌نام کنند. طبق همین مصوبه، پذیرش بدون آزمون در دانشگاه‌ها یک فرآیند دائمی است که قبل از شروع هر ترم از سوی سازمان سنجش آموزش کشور و دانشگاه‌ها برای پذیرش متقاضیان فعال می‌شود.

بسیاری از دانشجویان انتقالی به کانون‌های قدرت وصلند!

علیرضا زالی، رئیس دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی با اشاره به مشکلات ناشی از انتقال دانشجویان بین الملل، گفت: «از روزی که مسئولیت ریاست دانشگاه را برعهده گرفته‌ام، در پی مسدود کردن این روزنه هستم، چراکه این مساله را دور از عدالت آموزشی می‌دانم. البته در این مسیر تحت‌فشار زیادی قرار گرفته‌ام، چرا که بسیاری از این دانشجویان انتقالی به کانون‌های قدرت وصلند و رانت‌های گوناگونی دارند. با این حال هیات‌رئیس دانشگاه برای مقاومت در برابر این فشارها و مسدود کردن این مسیر مصمم است.» او با تاکید بر استراتژی نوین دانشگاه در جهت تکثیر و تزاید تشکل‌ها، شوراهای انجمن‌ها و کانون‌های دانشجویی، افزود: «استراتژی جدید دانشگاه توسعه و تقویت حضور دانشجویان با یک سیاست انبساطی است، چرا که اگر محیط دانشگاه، محیطی انتقاضی، بسته و بدون شور دانشجویی باشد، ابر بوده و درصورت تقویت شور و نشاط دانشجویی، می‌توان در جهت تربیت مدیرانی ارزنده و با جایگاه ممتاز در حوزه سلامت کشور اقدام کرد.» زالی، بدنه دانشجویی دانشگاه را بدنه‌ای آگاه، مطلع و با عرق شدید به دانشگاه دانست و گفت: «این عرق و تعصب دانشجویی بن‌مایه ارزنده‌ای برای آینده دانشگاه است.»

رشد ۱۹۴ درصدی فرصت مطالعاتی اعضای هیات علمی

مسعودبرومند، معاون پژوهش و فناوری وزارت علوم در گفت‌وگو با ایرنا گفت: «اعضای هیات‌علمی سال ۹۷ از ۵۰ فرصت مطالعاتی و سال ۹۶ از ۱۷ فرصت مطالعاتی استفاده کرده‌اند که آمار استفاده از این فرصت‌ها در سال گذشته ۱۹۴ درصد رشد داشته است.» او با اشاره به رقم قراردادهای درحال اجرای دانشگاه‌ها با صنعت در سال ۹۷ اظهار داشت: «سال ۹۲ تعداد قراردادهای دانشگاه با صنعت تنها سه هزار و ۳۵ مورد بود که این رقم در سال ۹۷ به عدد هفت هزار و ۲۴ مورد رسید.» برومند افزود: «تعداد کارفرمایان یا به‌عبارت دیگر تعداد اعضای هیات علمی و پژوهشگرانی که در این قراردادها با صنعت مشغول کار شدند، در سال ۹۷ به سه هزار و ۷۵۲ نفر رسید، درحالی که این رقم در سال ۹۲ فقط هزار و ۲۹ نفر بود.» معاون پژوهش و فناوری وزارت علوم درباره تعداد پایان‌نامه‌های تسهیلات تکمیلی مرتبط با قراردادهای ارتباط با صنعت و جامعه، گفت: «سال ۱۳۹۲ تعداد این پایان‌نامه‌ها ۵۵۹، اما این رقم در سال ۱۳۹۷ به هزار و ۵۴۸ پایان‌نامه افزایش یافت.»